

Okruhy požadavků a literatura k rigorózní závěrečné zkoušce z Řízení volnočasových aktivit

Program a obor studia: Vychovatelství (N7505) – Řízení volnočasových aktivit

Akademický rok: 2020/2021

1. Výchovné ovlivňování volného času – základní pojmy a jejich definice. Historické kořeny výchovy ve volném čase. Vymezení a předmět pedagogiky volného času, různá pojetí pedagogiky volného času. Interdisciplinarita pedagogiky volného času a její místo v systému pedagogických věd. Metodologie pedagogiky volného času.
2. Volný čas jako důležitá hodnota a součást životního stylu moderního člověka. Vymezení a definice volného času. Funkce volného času. Význam volného času ve vztahu ke kvalitě života. Faktory determinující způsob trávení volného času.
3. Volný čas dětí a mládeže jako sociální a pedagogický fenomén. Výchovné působení ve volném čase dětí a mládeže, jeho hlavní cíle a specifika. Aktuální trendy pedagogiky volného času ve vazbě na proměny charakteristik mladé generace. Animace a participace. Preventivní rozměr výchovy ve volném čase.
4. Specifika volného času v dospělém a seniorském věku. Význam volnočasových aktivit v životním stylu dospělého člověka, zájmové vzdělávání dospělých. Problematika volného času seniorů, jeho determinanty a možnosti. Vzdělávání seniorů, jeho význam a formy
5. Moderní rodina jako prostor a determinující činitel volnočasových aktivit dětí a mládeže. Vrstevnická skupina a její role ve volném čase dětí a mládeže. Vliv charakteristik lokálního prostředí na volný čas dětí a mládeže.
6. Zájmy a zájmové aktivity člověka v psychologickém a pedagogickém pohledu. Zájmové vzdělávání – vymezení pojmu, znaky a specifika zájmového vzdělávání v kontextu volnočasových aktivit. Formy zájmového vzdělávání dle platné legislativy. Metodika výchovného působení v zájmovém útvaru.
7. Makrořízení a správa školských zařízení pro zájmové vzdělávání jako samostatných organizací – dokumenty vzdělávací politiky, legislativa, financování, kurikulum, evaluace, péče o kvalitu. Zřizovatelé školských zařízení. Školský rejstřík.
8. Vliv vnějšího a vnitřního prostředí na práci školského zařízení pro zájmové vzdělávání. Úloha a možnosti managementu na udržování homeostázy vnitřního prostředí organizace. Povinná dokumentace a vnitřní předpisy školského zařízení pro zájmové vzdělávání.
9. Sled a pojetí dílčích fází řídicího procesu, zapojení pracovníků do řízení organizace, doloženo příklady z mikrořízení konkrétní volnočasově zaměřené organizace.
10. Sdružování dětí a mládeže – vývoj a současný stav formálně organizovaných spolků dětí a mládeže v České republice. Charakteristika vybraných spolků dětí a mládeže.
11. Řízená hra a její využití ve výchovně vzdělávacím procesu. Znaky hry. Proměny pojetí hry v historických koncepcích pedagogiky. Typy her, třídění her. Metodika uvádění her.

12. Zážitková pedagogika a výchova zážitkem – vymezení základních pojmů a objasnění principů zážitkové pedagogiky. Vznik a vývoj zážitkové pedagogiky u nás a ve světě. Výchova v přírodě – její kořeny a současné možnosti uplatnění.
13. Plánování a realizace vícedenních akcí pro děti a mládež s přihlédnutím k jejich druhům a specifikům. Organizační zajištění vícedenní akce, hygienické a bezpečnostní předpisy. Metodika a zásady tvorby programu – dramaturgie akce.
14. Současné pojetí profese pedagoga volného času a její legislativní ukotvení. Kompetence pedagoga volného času se zaměřením na kvalifikační předpoklady a osobnostní výbavu. Oblasti působnosti pedagogů volného času, typy pedagogů volného času. Riziko vzniku syndromu vyhoření v profesi pedagoga volného času a jeho prevence.
15. Nestátní neziskové organizace – vymezení pojmu a charakteristika významu nestátních neziskových organizací pro současnou společnost. Nestátní neziskové organizace zaměřené na oblast volného času, jejich zakládání, řízení a financování dle platné legislativy.
16. Pojetí a synergický účinek vnitřní a vnější evaluace výchovných a vzdělávacích institucí v regionálním školství (doloženo na příkladech ze školské praxe).
17. Řízení a rozvoj lidských zdrojů. Charakteristika základních personálních činností a jejich aplikace v organizacích zaměřených na oblast volného času. Dobrovolníci a práce s nimi v oblasti volného času.
18. Financování neziskových organizací v oblasti volného času. Fundraising – cíle, účastníci, okruhy dárců, metody a techniky získávání finančních prostředků a jejich využití v praxi. Projektový management – vymezení základních pojmů. Analýza projektového cyklu, význam logického rámce projektu. Principy tvorby rozpočtu projektu a úskalí související s řešením projektů.

LITERATURA

- BĚLOHLÁVEK, F., KOŠŤAN, P., ŠULEŘ, O. Management. Computer Press: Brno, 2007. ISBN 80-251-0396-X.
- BENDL, S. aj. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-4248-9.
- BENEŠ, M. *Andragogika: teoretické základy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN 80- 86432-23-8.
- BENEŠ, Z. aj. *Instruktorský slabikář: metodická příručka pro všechny, kdo organizují kurzy zážitkové pedagogiky*. 3. dopl. vyd. Praha: Nadační fond Gymnasion, 2016. ISBN 978-80-270-0476-8.
- BEZCHLEBA, B. *Hlavní vedoucí dětského tábora*. Brno: Mravenec, 2012. ISBN 978-80-87447-21-5.
- BRUMOVSKÁ, T., MÁLKOVÁ SEIDLOVÁ, G. *Mentoring: výchova k profesionálnímu dobrovolnictví*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-772-5.
- BURDA, J. aj. *Tábory a další zotavovací akce*. Praha: NIDM, 2008. Aktualiz. vyd. ISBN 978-80-86784-59-5.
- ČECH, T. (ed.). *Výchova a volný čas*. Brno: MSD, 2007. ISBN 978-80-86633-97-8.
- ČERVINKA, J. *Hurá na tábor!: táborové náměty, hry a příroda*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1178-5.
- ČINČERA, J. *Práce s hrou: pro profesionály*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1974-0.
- ČINČERA, J., KAPLÁNEK, M., SÝKORA, J. *Tři cesty k pedagogice volného času*. Brno: Tribun EU, 2009. ISBN 978-80-7399-611-6.

- ČORNANIČOVÁ, R. *Edukácia seniorov: vznik, rozvoj, podnety pre geragogiku*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1998. ISBN 80-223-1206-1.
- DOHNAL, T. *Tři dimenze pojmu rekreologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2009. ISBN 978-80-244-2437-8.
- FRANC, D., ZOUNKOVÁ, D., MARTIN, A. *Učení zážitkem a hrou: praktická příručka instruktora*. Praha: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1701-9.
- GINTEL, A. (ed.). *Zahrady pozemských radostí: pohled z dějin výchovy v přírodě*. Praha: Gasset, 2019. ISBN 978-80-87079-55-3.
- HÁJEK, B. aj. *Děti, vedoucí a volný čas*. Praha: IDM MŠMT, 2004. ISBN 80-86784-06-1.
- HÁJEK, B. aj. *Jak vytvořit vzdělávací program pro školní družinu*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-233-1.
- HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. Praha: Univerzita Karlova, 2007. ISBN 978-80-7290-265-1.
- HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.
- HANUŠ, R., CHYTILOVÁ, L. *Zážitkově pedagogické učení*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2816-2.
- HARMACH, J. *Tábory a jiné zotavovací akce: průvodce jejich přípravou*. Praha: IDM MŠMT, 2004. ISBN 80-86033-93-7.
- HAŠKOVCOVÁ, H. *Fenomén stáří. 2. přeprac. a dopl. vyd.* Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-97109-19-9.
- HAVEL, M. aj. *Metodika pro oddílovou praxi*. Pardubice: Junák, 2010. ISBN 978-80-254-9119-5.
- HEŘMANOVÁ, J., MACEK, M. *Metodika pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání. 2. aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: NIDM, 2009. ISBN 978-80-86784-77-9.
- HOFBAUER, B. *Kapitoly z pedagogiky volného času: soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2010. ISBN 978-80-7394-240-3.
- HRONÍK, F. *Rozvoj a vzdělávání pracovníků*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1457-8.
- JIRÁSEK, I. *Zážitková pedagogika: teorie holistické výchovy (v přírodě a volném čase)*. Praha: Portál, 2019. ISBN 978-80-262-1485-4.
- KAPLÁNEK, M. *Čas volnosti – čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3.
- KAPLÁNEK, M. *Animace: studijní text pro přípravu animátorů mládeže*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0565-4.
- KAPLÁNEK, M. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1250-8.
- KIRCHNER, J. *Psychologie prožitku a dobrodružství pro pedagogiku a psychoterapii*. Brno: Computer Press, 2009. ISBN 978-80-251-2562-5.
- KNAPÍK, J., FRANC, M. aj. *Mezi pionýrským šátkem a mopedem: děti, mládež a socialismus v českých zemích 1948-1970*. Praha: Academia, 2018. ISBN 978-80-200-2890-7.
- KNOTOVÁ, D. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-223-9.

- KOLLÁROVÁ, D., PAVLIČKOVÁ, A. *Volný čas a výchova mimo vyučování: vysokoškolská učebnica*. Nitra: Pedagogická fakulta UKF, 2018. ISBN 978-80-558-1329-5.
- KOPŘIVA, K. *Lidský vztah jako součást profese*. Praha: Portál, 2000. 4. vyd. ISBN 80-7178-429-X.
- KOUBEK, J. *Řízení lidských zdrojů: základy moderní personalistiky*. 4. rozš. a dopl. vyd. Praha: Management Press, 2007. ISBN 978-80-7261-168-3.
- KOŽUCHOVÁ, M., DOSTÁL, J., NEMCOVÁ, J., HRUBÁ, M. *Školský klub dětí z pohledu vychovatelův*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2018. ISBN 978-80-223-4579-8.
- KRATOCHVÍLOVÁ, E. *Pedagogika volného času: výchova v čase mimo vyučování v pedagogické teorii a v praxi*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2004. ISBN 80-223-1930-9.
- KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.
- KŘÍŽ, M. aj. *Venkovní výuka: metodika pro učení přírodou*. Brno: Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání Brno, 2019. ISBN 978-80-88212-21-8.
- MALACH, J. *Tvorba projektu vzdělávání*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2003. ISBN 80-7042-942-9
- MERLIČKOVÁ, RŮŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace - vznik, účetnictví, daně*. Ostrava: ANAG, 2013. 12. vyd. 264 s. ISBN 978-80-7263-825-3.
- MIKŠÍK, J. *Jak vést družinovou schůzku*. 2. vyd. Brno: Mravenec, 2008. ISBN 978-80-86994-66-6.
- MINISTR, L. aj. *Vádemekum zotavovacích akcí*. 2. přeprac. vyd. Hradec Králové: Český červený kříž, 2011. ISBN 978-80-260-0440-0.
- Mládež České republiky*. Praha: Česká rada dětí a mládeže, 2008. ISBN 978-80-254-5793-1.
- NĚMEC, J. *Od prožívání k požitkářství: výchovné funkce hry a její proměny v historických koncepcích pedagogiky*. Brno: Paido, 2002. ISBN 80-7315-006-9.
- NEUMAN, J. *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*. 7. vyd. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0628-6.
- OBST, Otto. *Manažerské minimum pro pedagogické pracovníky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2013. ISBN 978-80-86768-49-6.
- PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B. aj. *Školní družina*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-268-3.
- PEKOVÁ, J. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 9788073573584.
- PELÁNEK, R. *Příručka instruktora zážitkových akcí*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-353-6.
- PELÁNEK, R. *Zážitkové výukové programy*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-656-8.
- POLÁČKOVÁ, Z. *Fundraisingové aktivity*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-694-2.
- POLÁCHOVÁ VAŠTATKOVÁ, Jana. *Autoevaluace v praxi českých škol*. [online], Dostupné z: <http://www.nuov.cz/ae/publikace-vytvorene-v-projektu>
- POSPÍŠILOVÁ, H., KOMÍNKOVÁ, L. *Svět školní družiny: etnografická studie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-4789-6.
- PRÁŠILOVÁ, M. *Tvorba vzdělávacího programu*. Praha: TRITON, 2006. ISBN 80-7254-712-7. PRÁŠILOVÁ, M. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro pedagogické pracovníky*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1415-5.

- PRÁŠILOVÁ, M. Vybrané kapitoly ze školského managementu pro pedagogické pracovníky. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1415-5.
- PRÁŠILOVÁ, M. Vzdělávací program a jeho tvorba. Olomouc: Tiresa a Pdf UP, 2013.
- REKTOŘÍK, J. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-54-5.
- REKTOŘÍK, J. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-54-5.
- RHEINWALDOVÁ, Eva. *Novodobá péče o seniory*. Praha: Grada Publishing, 1999. ISBN 80-7169-828-8
- SCHMIDBAUER, W. *Syndrom pomocníka: podněty pro duševní hygienu v pomáhajících profesích*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-369-7.
- SOJÁK, P. aj. *Kuchařka pro lektory zážitkově orientovaných kurzů, aneb, (Ne)vaříme z vody*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7572-6.
- STEJSKAL, J. *Ekonomika neziskové organizace*. Praha: Junák, 2010. ISBN 978-80-86825-55-7.
- STEJSKAL, J., KUVÍKOVÁ, H., MAŤÁTKOVÁ, K. *Neziskové organizace: vybrané problémy ekonomiky se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-973-9.
- SVĚTLÍK, J. *Marketingové řízení školy*. Praha: Wolters Kluwer, 2009. ISBN 978-80-7357-494-9.
- ŠAUEROVÁ, M., HOŠEK, V. *Zážitková pedagogika – zdroj inspirace v edukační praxi*. Praha: Vysoká škola tělesné výchovy a sportu Palestra, 2015. ISBN 978-80-87723-17-3.
- ŠEDIVÝ, M., MEDLÍKOVÁ, O. *Úspěšná nezisková organizace*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2707-3.
- ŠEDIVÝ, M., MEDLÍKOVÁ, O. *Úspěšná nezisková organizace*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2707-3.
- ŠERÁK, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.
- ŠIMKOVÁ, E. *Management a marketing v praxi neziskových organizací*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2006. ISBN 80-7041-859-1.
- ŠTEFÁNEK, R. aj. *Projektové řízení pro začátečníky*. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-2835-0.
- ŠPATENKOVÁ, N., SMÉKALOVÁ, L. *Edukace seniorů*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5446-8.
- ŠVAMBERK ŠAUEROVÁ, M. (ed.). *Přínosy a možnosti využití učení prožitkem a výchovy v přírodě: v aktuálním edukačním kontextu i v historických souvislostech*. Praha: Vysoká škola tělesné výchovy a sportu Palestra, 2019. ISBN 978-80-87723-47-0.
- TOŠNER, J., SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. 2. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-178-6.
- TŮMA, J. *Pedagogika volného času*. Praha: Vysoká škola tělesné výchovy a sportu Palestra, 2018. ISBN 978-80-87723-43-2.
- VALENTA, J. *Financování a rozpočet školy*. Karviná: Paris, 2004. ISBN 80-239-2218-1.
- VALENTA, J. *Zákon o pedagogických pracovnících v otázkách a odpovědích*. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-274-7.
- VAŠTATKOVÁ, J. *Úvod do autoevaluace školy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007. ISBN 80-244-1422-8.
- VÁŽANSKÝ, M., SMÉKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 1995. ISBN 80-901737-0-9.

ZÁKLADNÍ LEGISLATIVA

Vyhláška č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti.

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění a jeho prováděcí předpisy, především vyhláška č. 412/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 317/2005, o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků

Kriteria hodnocení...Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Kriteria-hodnoceni/2018-2019-Kriteria-hodnoceni-podminek,-prubehu>

DOPORUČENÉ WEBOVÉ STRÁNKY

Adam – Informační servis sdružení dětí a mládeže: <http://www.adam.cz/>

Česká rada dětí a mládeže: <http://www.crdm.cz/>

Gymnasion – časopis pro zážitkovou pedagogiku: <http://gymnasion.org/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR – Odbor pro mládež: <http://www.msmt.cz/mladez>

Nadace Neziskovky.cz: <https://www.neziskovky.cz/>

Národní pedagogický institut ČR: <https://www.nidv.cz/prioritni-temata/zajmove-a-neformalni-vzdelavani>